

## 2021\_ANUL GOGA - ANUL TINERILOR OȚELIȚI (XXVIII):

civilizație agresivă? - atmosferă foarte primitivă? - prințul de coroană al poeziei! -  
instrucție zilnică de esență pur cerebrală?

**șagunism - tribunism**

Unde am publicat, în ce împrejurări, ce răsunet au deșteptat și ce temă au avut primele mele poezii?



Atmosfera literară din Ardeal, ..., era o atmosferă foarte primitivă ...

**prințul de coroană al poeziei românești**

**această cultură, ..., să nu mă facă un fel de ienicer al civilizației ungurești ...**

**Adevărata influență, covârșitoarea influență o exercita Eminescu!**


**civilizația e putredă, e bolnavă ... e agresivă la adresa mea, era vinovată, fiindcă tindea să mă desființeze ...**

**eu sînt Ion Botezătorul!**

**- Care e aici Lupaș, unde stă?**

Se împlinesc 62 de ani de când l-am cunoscut pe Octavian Goga.

Era începutul anului școlar 1896-1897 ...



1880 - 1967  
Ioan Lupaș

**pe urmele lui Octavian Goga, în Rășinari și Sibiu!**

**2021 Anul Goga - anul tinerilor oțeliți**

În lucrarea „Fragmente auto-biografice”, Octavian Goga răspunde întrebărilor: (5) «Unde am publicat, în ce împrejurări, ce răsunet au deșteptat și ce temă au avut primele mele poezii? Am început să public pe la 14 ani. Îmi aduc aminte, cea dintîi poezie s'a tipărit la „Revista Ilustrată”, care apărea la Gherla, sub conducerea și îndrumarea unui literat amator folclorist, I. Pop Reteganul, și care, la poșta redacției, ca răspuns la pseudonimul sub care trimiteam poezia să mi-o publice, rostea o profeție măgulitoare: **ziua bună se cunoaște de dimineață**. Am publicat mai tîrziu la o revistă din Sibii, care se chema „Tribuna literară”, și apărea acolo, ca o anexă la cunoscuta „Tribuna”, fondată de Slavici, în acel timp eu fiind la Sibii, elev la liceul unguresc, și a trebuit să învăț acea limbă care, după cum știți, n'are nicio legătură cu limba noastră. Curînd, pe măsură ce primeam noțiunile de cultură străină, mi-am dat seama că trebuie să instrumentez un proces de eliminare conștientă, pentru ca această cultură, pe care o primeam, să nu mă facă un fel de ienicer al civilizației ungurești. Trebuia să bag de seamă ca această instrucție zilnică să fie de esență pur cerebrală, fără să atingă resorturile intime ale sufletului și fără să lase urme în conștiința națională. Am publicat deci în aceste reviste.

Pe urmă am trecut la *Familia*, dela Oradea Mare, unde se găseau bătrîni scriitori, din punct de vedere literar, întîrziate figuri anacronice, care pe vremurile acelea făureau Traianide și epopei cu Decebal. În fruntea acestei reviste era venerabilul Iosif Vulcan, membru al Academiei, care avea meritul

de a fi luat contact cu oamenii din Vechiul Regat, de a fi deschis astfel granițele literare. Am scris acolo preț ca de un volum de poezii, dacă s'ar aduna, dar aş interzice, firește, astăzi publicarea lor. Toate sînt răslețite prin aceste reviste din Transilvania și sînt încercări tinerești, răsărite pe urma vegetației eminesciene. **Atmosfera literară din Ardeal, acum vreo 30 de ani, era o atmosferă foarte primitivă. Literatura venea din Vechiul Regat. Dintre autorii ardeleni, era singur Coșbuc, care, cu un talent strălucit, era pentru mine un permanent subiect de curiozitate literară;** marele talent epic, cascadele de lumină care se desprind din poezia lui Coșbuc, m'au atras întotdeauna, însă configurația lui idilică n'au avut accente de înrudire cu sufletul meu. **Eu am văzut în țaran un om chinuit al pămîntului;** n'au putut să-l văd în acea atmosferă în care l-a văzut Alecsandri în pastecele sale și nici n'au putut să-l văd încadrat în acea lumină și veselie a lui Coșbuc. Și atunci, mă interesa de aproape factura literară a operei literare integrale a lui Coșbuc, însă aceasta nu poate constitui un punct de influență literară. **Adevărata influență, covârșitoarea influență o exercita Eminescu, de sigur cu marea lui instrumentare artistică și cu acea morbidezza care se degaja din toată vraja poeziei lui.** Citeam însă foarte multă literatură străină; am citit traduceri germane și știți că traducerile lor sînt foarte bune. Pe urmă, au venit traducerile ungurești. **Ungurii au tradus operele clasice și operele mari din străinătate.** Ca să va faceți o idee, vă spun numai că Shakespeare e într'a 4-a traducere completă, în ungurește. Deși am citit de toate, totuși nu pot spune că m'am influențat de-a binelea, adică nu mi-a pricinuit o criză de conștiință sufletească niciuna din aceste cărți germane. **O singură carte e care m'a sguudit: Raskolnicoff.**

**Atmosfera de mesianism, scormonirea durerilor, tendința aceea de mister care planează peste capul chinuitului scriitor rus, în Raskolnicoff, și-au înfipt ghiarele în sufletul meu,** din primul moment și mi-au dat o adevărată sguuire de nervi, care m'a ținut aproape un an de zile. M'am pomenit, m'a dus într'o adevărată criză de conștiință și care m'a făcut să trec printr'o revizuire a problemelor morale și să-mi schimb cu totul concepția de viață. **Pentru întâia oară, am văzut suferințele chinuitoare apărînd în fața mea și încleștîndu-mi sufletul, trezindu-mi idei,** care sînt dator să vi le împărtășesc și D-voastră. Așa de mult m'a influențat Dostoievski, prin această carte, încît, și sub influența lui J.J. Rousseau, am început să-mi elaborez, la vîrsta de 20 de ani, o întreagă teorie de ordin moral. **Mi-am zis: civilizația e putredă, e bolnavă.** Înțelegeți mai bine protestarea care mă stăpînea, **cînd vă dați seama că această civilizație, cu care luam contact, e agresivă la adresa mea, era vinovată, fiindcă tindea să mă desființeze.**

**Și atunci civilizația fiind vinovată, datoria mea era să mă desfac de ea; și am făcut o întreagă teorie, asupra căreia nu mai stăruiesc acum, de re-țărănire. Îmi ziceam: să mă întorc la sat și să refac în mine procesul prin care au trecut strămoșii mei, de care mă desfăcusem.** Îmi aduc aminte că, sub impresia acelor frămîntări, îmi combinasem planul să mă întorc la țară, să mă desfac de toate atributele văzute și nevăzute ale civilizației, să mă duc acolo în mijlocul țaranilor, **să-mi iau o fată dela horă, să mă însor cu ea și să-mi zic: eu sînt Ion Botezătorul. Din această cununie, care s'ar face între un intelectual scîrbit de aceste aspecte ale civilizației vinovate și între o fată, care reprezintă principiul sănătății populare, îmi ziceam, va trebui să iasă Mesia.** Apoi îmi făcusem și un plan literar în acest sens și mai există undeva, prin hîrțile mele, însemnările unei cărți care nu s'a scris și care avea titlul: **Ion Botezătorul**».

În lucrarea „*Octavian Goga I. O viață, un destin*” scriitorul Octavian Bodea, prezintă un text autobiografic al marelui istoric săliștean Ioan Lupaș, unul din viitorii „**tineri oțeliți**”: «**Prietenul și**

**tovarășul de o viață al lui Octavian Goga**, academicianul Ion Lupaș, de-abia ieșit din închisorile comuniste, în toamna anului 1958 vizitează Castelul de la Ciucea unde lasă posterității o mărturie scrisă de o deosebită importanță pentru cunoașterea anilor de liceu și de studenție a celui ce va fi numit de Vasile Voiculescu „**prințul de coroană al poeziei românești**”, **Octavian Goga**.

Documentul este publicat și adnotat de Dan Brudașcu, care mărturisește că „soarta a făcut ca, în vara anului 1954, s-o cunosc, într-un mod cu totul insolit, pe cea căreia întregul sat (Ciucea) îi spunea, cu o oarecare deferență, „**Doamna Ministru**” - **Veturia Goga**. (...) După moartea poetului, văduva acestuia a pregătit o „**carte de însemnări**” pe care, de-a lungul anilor a oferit-o tuturor personalităților care au călcat pragul casei din Ciucea. Între numele celebre care au scris în ea am reținut pe dr. Petru Groza, Onisifor Ghibu, I. Petrovici, scriitori, artiști plastici, critici, numeroase delegații străine.

Am descoperit între copertile acestei „**cărți de însemnări**” câteva pagini (nr. 141-144) scrise la 1 septembrie 1958 de Ioan Lupaș (1880-1967). (...) Însemnările lui I. Lupaș se referă aproape exclusiv la perioada studiilor pe care le-au făcut împreună la Sibiu, Brașov, Budapesta și Berlin. ...: „Se împlinesc 62 de ani de când l-am cunoscut pe Octavian Goga. Era începutul anului școlar 1896-1897 la Gimnaziul de Stat (azi Liceul Gh. Lazăr) din Sibiu. În dimineața primei zile de școală, ca elev în clasa a V-a, intrând în sala de învățământ, m-am așezat într-o bancă lângă ușă, chiar în capul băncii. Toți colegii erau prezenți, așteptând să apară dirigintele - „**profesor de clasă**”, cum i se zicea atunci. Eram curioși cine va fi noul nostru diriginte în cursul superior. În cel inferior avusesem exclusiv diriginți de origine germană, cum îi arată numele: Lachne Alfred, Kolbenheyer Károly, Strauch Béla ... Înainte de a veni profesorul Paterni István (un slovac maghiarizat), - intră repede în clasă O. Goga întrebând cu glas răspicat: **Care e aici Lupaș, unde stă?** M-am ridicat numaidecât în capul băncii, m-am apropiat de el și strângându-i mâna, i-am oferit loc lângă mine»

(va urma)

**Marius HALMAGHI**

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxviii-civilizatie-agresiva-atmosfera-foarte-primitiva-printul-de-coroana-al-poeziei-instructie-zilnica-de-esenta-pur-cerebrala-159155.html>

← → ↻ 🏠 🔍 <https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xxviii-civilizatie-agresiva-atmosfera-foarte-primitiva-printul-de-coroan...>

**Tribuna**  
Dintotdeauna pentru totdeauna!

**Seviș**  
DIN MĂRGINIMEA SIBIULUI

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

**2021-Anul Goga, anul tinerilor oțeliți (XXVIII): civilizație agresivă? - atmosferă foarte primitivă? - prințul de coroană al poeziei! - instrucție zilnică de esență pur cerebrală?**

Marius HALMAGHI 11.07.2021 22:24 158 vizualizari 1 comentariu

BORN TO SLEEP

În: *Tribuna*, 11 iunie 2021